

заохочення позитивної посткримінальної поведінки юридичних осіб, що актуалізує потребу в доктринальному розробленні відповідних нормативних механізмів.

Список використаних джерел:

1. Laufer W. Corporate Prosecution, Cooperation, and the Trading of Favors. *Iowa Law Review*. 2002. № 87. P. 643–667.
2. Richman D. Cooperating Clients. *Ohio State Law Journal*. 1995. № 56. P. 69–151.
3. Israel J., Podgor E., Borman P., Henning P. *White Collar Crime: Law and Practice*. 4-th Ed. St. Paul, MN: West Academic Publishing, 2015. 876 p.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ: ВД «Дакор», 2018. 1360 с.

Катеринчук Катерина Володимирівна,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри спеціально-правових
дисциплін

Навчально-наукового гуманітарного
інституту

Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського

Шкаберін Анатолій Володимирович,

адвокат

ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЯЖКИХ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ

Серед наукової спільноти продовжується активна дискусія щодо нововведення в статтю 121 Кримінального кодексу України (далі – КК України) як однієї з ознак тяжкого тілесного ушкодження – каліцтво статевих органів. Дане питання було предметом розгляду низки вчених: А. О. Байда, К. А. Баша, А. В. Вовк, О. О. Дудоров, К. В. Катеринчук, М. І. Хавронюк та багато інших. Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами»[1] від 6 грудня 2017 р. (набрав чинності 11 січня 2019 р.) були внесені зміни до ст. 121 «Умисне тяжке тілесне ушкодження» КК України – каліцтво статевих органів.

Каліцтво статевих органів: всі операції, що навмисно змінюють чи травмують жіночі статеві органи з немедичних причин, а саме, видалення, інфібуляція або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково великих статевих губ, малих статевих губ або клітора [2, С. 7]. З даного визначення випливає, що каліцтво статевих органів – це злочинні дії, що вчиняються виключно щодо осіб жіночої статі; по-друге, це злочин з умисною формою вини, а отже, дана ознака тяжкого тілесного ушкодження неможлива при вчиненні злочину з необережною формою вини. Це одна єдина ознака тяжкого тілесного ушкодження, яку неможливо буде застосовувати при кваліфікації за статтею 128 (Необережне тяжке та середньої тяжкості тілесне ушкодження) КК України. Аналіз нині діючих ознак тяжкого тілесного ушкодження дає можливість зробити висновки, що законодавець у статті не виокремлює спеціального потерпілого, тобто особу жіночої статі. Однак стаття 38 Стамбульської конвенції чітко встановлює, що відповідальність настає у випадку каліцтва жіночих статевих органів. « ... подібні ушкодження безпосередньо пов'язані з певними релігійними течіями та етнічними групами, які не є притаманними українському суспільству, а підставою криміналізації чи внесення певних додаткових ознак до чинного КК є, зокрема, відповідне кримінологічне підґрунтя» [3]. Однак, такий підхід на практиці викликатиме чимало суперечностей, оскільки невідомо як бути в ситуації з процедурою чоловічого обрізання, яка широко розповсюджена серед представників певних релігій, оскільки формально вона підпадатиме під ознаки складу злочину, передбаченого ст. 121 КК [4].

Вцілому, чоловіче обрізання не спричиняє згубних наслідків на відміну від жіночого обрізання. Крім того, саме чоловіче обрізання можливе у медично-корисних (лікування хвороб, гігієна) та релігійних цілях, тому науковцями пропонуються наступні зміни до КК України. Визначити самостійним складом злочину каліцтво жіночих статевих органів в окремій статті.

Є серед пропозицій визначити дану ознаку тяжкого тілесного ушкодження, як самостійний склад злочину. На обговорення пропонуються наступні зміни до Розділу II Кримінального кодексу України:

«Стаття 121-1. Каліцтво жіночих статевих органів

1. Підбурювання особи до видалення, інфібуляції (повторної інфібуляції) або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково її великих статевих губ, малих статевих губ або клітора, –

карається позбавленням волі на строк до трьох років.

2. Примушення особи із застосуванням чи погрозою застосування насильства до видалення, інфібуляції (повторної інфібуляції) або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково її великих статевих губ, малих статевих губ або клітора, –

карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

3. Дії, передбачені частинами першою чи другою цієї статті, вчинені близьким родичем чи членом сім'ї особи, –

карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

4. Видалення, інфібуляція (повторна інфібуляція) або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково великих статевих губ, малих статевих губ або клітора особи, незалежно від її згоди, –

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років

5. Дії, передбачені частиною четвертою цієї статті, вчинені щодо неповнолітньої чи недієздатної особи, або повторно, або якщо ці дії спричинили тяжкі наслідки, –

карається позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років.

6. Дії, передбачені частиною четвертою цієї статті, вчинені щодо малолітньої особи, або щодо двох або більше осіб, або близьким родичем чи членом сім'ї особи, або якщо ці дії спричинили смерть особи, –

карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

7. Умисне вивезення громадянином України або особою, що постійно проживає на території України, особи з метою проведення щодо неї інфібуляції (повторної інфібуляції) або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково великих статевих губ, малих статевих губ або клітора, –

карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років»[5, С. 64-75].

Так, відповідно до загального проекту робочої групи, КК України пропонується доповнити нормою 121-1 такого змісту:

«Стаття 121-1. Калічення жіночих геніталій.

1. Калічення геніталій жінки, тобто навмисне пошкодження жіночих статевих органів без медичного призначення,

– карається позбавленням волі на строк від 5 до 8 років.

2. Те саме діяння, вчинене у спосіб, який характеризується значними тортурами, групою осіб, з метою залякування потерпілої особи, або як злочин вчинений на замовлення, або як таке, що спричинило смерть потерпілої особи або вчинене щодо малолітньої дівчини,

– карається позбавленням волі на строк від 7 до 10 років.

3. Примушування, спонукання, пособництво, підбурювання дівчини на проведення процедури калічення жіночих геніталій членом сім'ї потерпілої,

– карається обмеженням волі на строк до 5 років або позбавленням волі на такий самий строк».

Розвиток та вдосконалення національного законодавства повинні здійснюватися із врахуванням соціальних, релігійних, політичних, економічних та інших факторів, а не копіювати окремі положення законодавства інших країн. Така ознака тяжкого тілесного ушкодження – каліцтво статевих органів викликає безліч дискусій, які на даний час продовжують активно обговорюватися. Наукові погляди з цього питання допоможуть удосконалити національне законодавство в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 06.12.2017р. №2227-19 (набирає чинності від 11.01.2019.). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2227-viii/>.
2. Навчально-методичний тренінг «Особливості надання допомоги постраждалим від домашнього та гендерно зумовленого насильства». Робочий зошит. ТОВ «Агентство «Україна», 2018. 68 с.
3. Пазенко А. О. Новації кримінального законодавства України у сфері протидії насильству щодо жінок. Молодий вчений. № 11 (75). листопад, 2019. С. 363-367.
4. Баша К. А. Ратифікація Стамбульської Конвенції як спосіб утвердження гендерної рівності в суспільстві: проблеми українського законодавства. the Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права. 2018. № 51. С. 185-191.
5. Виклики для українського законодавства, пов'язані з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок та домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: за результатами круглих столів: 16 червня 2016 р., Верховна Рада України. 29 червня 2016 р. ХНУВС. К.: [ФОП Москаленко О. М.]. 2016. 140 с.

Киренко Сергій Георгійович

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри права

Київського національного лінгвістичного
університету

м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЧИННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Забезпечення ефективної боротьби зі злочинністю вимагає наявності відповідної законодавчої бази, яка чітко визначає специфічні риси суспільно небезпечних діянь, за які передбачається кримінальна відповідальність, і при цьому не створює можливостей для вільного тлумачення кримінально-правових норм з боку правозастосовних суб'єктів в залежності від їх особистих уподобань, кар'єрних або кон'юнктурних моментів, що, в кінцевому підсумку, лише шкодить правосуддю. У цьому ракурсі, зокрема, слід звернути увагу на цілий ряд статей Кримінального кодексу (далі КК)